

Memòria de les activitats de la Societat Catalana de Geografia (Institut d'Estudis Catalans) corresponent al curs 2005-06

Assemblea General Ordinària

El 16 de juny de 2005, se celebrà l'Assemblea General Ordinària de Socis de la Societat Catalana de Geografia (SCG), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), corresponent al curs 2004-05. En començar, la presidenta, Maria Dolors Garcia Ramon, féu un breu repàs de les activitats realitzades durant el curs. Després, es presentaren i s'aprovaren l'acta de l'anterior Assemblea General Ordinària, la memòria d'activitats del curs 2004-05, l'estat de comptes de l'any 2004 i el pressupost del 2005. Seguidament, es procedí a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern que cessaven reglamentàriament; feta la votació, la Junta de Govern restà constituïda així:

presidenta: Maria Dolors Garcia Ramon
vicepresident: Francesc Nadal i Piqué
tresorera: Montserrat Cuxart i Tremps
secretari: Enric Bertran i González
vocal primer: Antonio Luna Garcia
vocal segon: Mireia Baylina i Ferré
vocal tercer: Jesús Burgueño i Rivero

vocal quart: Vicenç Biete Farré
vocal cinquè: Joan Tort i Donada
vocal sisè: Enric Mendizàbal i Riera
delegat IEC: Joan Vilà-Valentí

En acabat, l'Assemblea ratificà la gestió de la Junta de Govern durant el curs 2004-05.

Activitats científiques

1. Conferències

El curs 2005-06 començà oficialment el 5 d'octubre de 2005, data en què **Joan Nogué i Font**, catedràtic de geografia de la Universitat de Girona, pronuncià una lliçó científica titulada *Paisatge i identitat territorial en un context de globalització*. L'acte es clogué amb el lliurament del II Premi Joan Palau Vera.

El 10 de novembre de 2005, **Diana Liverman**, directora de l'Institut sobre Canvi Mediambiental i catedràtica de Geografia de la Oxford University, va dictar una conferència sota el títol *Critical Geographies of the New Carbon Industry. New geographies and policies of climatic change*.

El 15 de desembre de 2005, **Brad Epps**, catedràtic de Llengua i Literatura Romàniques i d'Estudis sobre Dones, Gènere i Sexualitat de la Harvard University, parlà sobre *Els llocs d'enlloc: aspiracions utòpiques i limitacions materials del Pla Cerdà*.

El 26 de gener de 2006, **Pedro Reques**, professor del Departament de Geografia i Ordenació del Territori de la Universidad de Cantabria, pronuncià una conferència amb el títol *Universidad y territorio en España. ¿Qué relación?*

El 22 de febrer de 2006, **Lourdes Benería**, catedràtica d'Economia de la Cornell University, tractà el tema *Globalització, mercats de treball i la transformació del rol de les dones*. Aquesta lliçó científica serví de conferència inaugural del seminari internacional *Geografia i gènere al món: qüestionant l'hegemonia angloamericana*.

El 14 de març de 2006, **Oriol Nel·lo**, Secretari per a la Planificació Territorial del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya, i **Jaume Miranda**, Director de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, dissertaren sobre *La nova Llei de la Informació Geogràfica de Catalunya*. Aquesta conferència fou organitzada conjuntament amb la Societat Catalana d'Ordenació del Territori (SCOT).

El 22 de març de 2006, **Josep M. Panareda**, catedràtic de Geografia Física de la Universitat de Barcelona, pronuncià una conferència titulada *Canvis en els rius mediterranis de Catalunya en els darrers segles*.

El 27 d'abril de 2006, **Eugenio L. Burriel de Orueta**, professor de geografia de la Universitat de València, va dictar una conferència sota el títol *La geografía universitaria española ante el reto del Espacio Europeo de Educación Superior*.

El 17 de maig de 2006, **Ignasi Aldomà**, professor de geografia de la Universitat de Lleida llegí una conferència titulada *El regadiu davant la nova cultura de l'aigua. El cas del canal Segarra-Garrigues*.

El 14 de juny de 2006, **Àngels Pascual**, catedràtica de geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona, pronuncià la lliçó científica que serví de cloenda al curs 2005-06, titulada *Mobilitat i permanència: un binomi universal vist i viscut des de Catalunya*.

2. Cursos-seminaris i taules rodones

El mes de novembre de 2005 es desenvolupà un curs seminari titulat *Ciència i compromís social: Elisée Reclus (1830-1905) i la geografia de la llibertat*, coorganitzat per la SCG amb la Institució Milà i Fontanals CSIC, l'Ateneu Enciclopèdic Popular i la Residència d'Investigadors del CSIC, i coordinat per **Xavier Arnau i Bofarull**. El 2 de novembre, a la Residència d'Investigadors del CSIC, **María Teresa Vicente Mosquete**, professora titular de Geografia Humana de la Universidad de Salamanca, pronuncià una conferència titulada *Elíseo Reclus, compromiso social y libertad científica del siglo XIX para el siglo XXI*; el 16 de novembre, **Eduard Masjuan**, investigador adscrit al Centre d'Estudis Històrics Internacionals de la Universitat de Barcelona, parlà sobre *Elisée Reclus i la nova cultura de la Naturalesa en els medis obrers de 1900 a 1936*; el 23 de novembre, **Philippe Pelletier**, professor de Geografia de la Université Lyon-II, llegí una conferència titulada *Orient-Occident, la grande séparation vue par Elisée Reclus*; i, el 30 de novembre, a la Sala d'Actes del CSIC, **Álvaro Girón**, investigador del Departament d'Història de la Ciència de la Institució Milà i Fontanals del CSIC, tractà el tema *Elisée Reclus y Piotr Kropotkin: amistad, ciencia y anarquía*.

L'11 de maig de 2006, se celebrà una taula rodona amb el lema *Tot recordant Pau Vila i Dinarès*, per commemorar el 125è aniversari del seu naixement. A l'acte, coordinat per **Joan Tort**, hi intervingueren **Bru Rovira i Jarque** (*Uns apunts biogràfics*), **Enric Lluch i Martín** (*Pau Vila, geògraf*), **Montserrat Sunyer i Gaspar** (*El meu oncle Pau Vila*), **Montserrat Galera i Monegal** (*El llegat bibliogràfic de Pau Vila*) i **Ignasi Riera i Gassiot** (*Pau Vila, memòria viva de la terra*).

3. Seminari Internacional *Geografia i gènere al món: qüestionant l'hegemonia angloamericana*

Dels dies 22 a 25 de febrer de 2006 se celebrà a Barcelona i Bellaterra el seminari internacional titulat *Geografia i gènere al món: qüestionant l'hegemonia angloamericana*, organitzat pel Grup d'Estudis de Geografia i Gènere del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona i la Societat Catalana de Geografia, i coordinat per les professores **Mireia Baylina** i **Maria Dolors Garcia Ramon**.

El Seminari s'inaugurà el 22 de febrer, amb un acte celebrat a la seu de l'IEC i presidit pel seu president, Salvador Giner, i la presidenta de la SCG, Maria Dolors Garcia Ramon, que comptà amb una conferència magistral a càrrec de **Lourdes Benería**, catedràtica d'Economia de la Cornell University (EUA), qui tractà el tema *Globalització, mercats de treball i la transformació del rol de les dones*.

El 23 de febrer, a la Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra, intervingueren els especialistes següents: **Altha Cravey**, de la University of Carolina at Chapel Hill (EUA), que tractà sobre *Investigaciones feministas recientes en la geografía estadounidense*; **Judit Timar**, de la Hungary Academy of Sciences (Hongria), que parlà de *Gender Studies in Gender-blind Post-socialist Geographies, with special respect to Hungary*; **Brenda Yeoh** i **Shirlena Huang**, de la National University of Singapore (Singapur), que dissertaren sobre *Placing "Gender" in "Geography" across Southeast Asia*; **Susana Maria Veleda da Silva**, de la Fundação Universidade Federal do Rio Grande (Brasil) i **Diana Lan**, de la Universidad del Centro de la Provincia de Buenos Aires (Argentina), tractaren sobre *La geografía del género en América Latina, un estado de la cuestión*; i **Dominique Creton**, de la Université de Poitiers (França), que dissertà sobre *Gender Issues in French Geography: Trendy Phenomenon or Real Change?*

El dia 24 de febrer, a la Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra, intervingueren els especialistes següents: **Mariama Awmbila**, de la University of Ghana (Ghana), que tractà sobre *Developments in Gender and Geography in Africa*; **Jo Little**, de la University of Exeter (Regne Unit), que parlà de *Gender and Geography: Developments in the UK 1980-2006*; **Elisabeth Buehler**, de la Universität Zürich (Suïssa), que dissertà sobre *From "Migration of the Women from Mountain Areas" to "Gender and Sustainable Development": Dynamics in the Field of Gender and Geography in Switzerland and in the German-speaking Context*; **Nazmiye Özgüç**, de la Istanbul University (Turquia), que parlà sobre *Gender representation in academic geography in Turkey*; i **Anna Ortiz**, **Maria Dolors Garcia Ramon**, **Mireia Baylina**, **Maria Prats** i **Antoni Tulla**, de la Universitat Autònoma de Barcelona, que tractaren sobre *"Generizando" la geografía española: Un balance com más luces que sombras*.

La conferència final del seminari, fou llegida a la Universitat Autònoma

de Barcelona per **Janice Monk**, catedràtica de Geografia i Desenvolupament Regional i investigadora en el Southwest Institute for Research on Women de la University of Arizona (EUA), que dissertà sobre *Engendering Geographies: Connecting People, Places, and Ideas*.

El 25 de febrer, a la seu de l'IEC, se celebrà una taula rodona sota el títol *Sharing Experiences and Designing Future Strategies*, coordinada per **Abel Albet**, de la Universitat Autònoma de Barcelona, que comptà amb la participació de **Tovi Fenster** (University of Tel Aviv, Israel), **Joos Droogleever Fortuijn** (University of Amsterdam, Països Baixos), **Janet Momsen** (University of Carolina at Davis, EUA), **Saraswati Raju** (Jawaharlal Nehru University, New Delhi, Índia), **Ana Sabaté** (Universidad Complutense de Madrid, Espanya) i **Dina Vaiou** (National Technical University of Athens, Grècia). A la tarda, el professor **Antoni Luna**, de la Universitat Pompeu Fabra, guià alguns dels participants en el seminari a través d'un recorregut des del Raval al Born.

La participació en el seminari oferia la possibilitat de sol·licitar 1,5 crèdits de lliure elecció als estudiants del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

4. Altres actes

El 14 de desembre de 2005 tingué lloc la presentació del llibre *El modelo Barcelona: un examen crítico*, d'Horacio Capel, catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de Barcelona. En l'acte, intervingueren, a més de l'autor, **Jordi Borja i Sebastià**, geògraf i urbanista, i **Josep M. Montaner i Martorell**, catedràtic de Composició Arquitectònica de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona.

Tots els actes ressenyats fins aquí, llevat de si es diu altrament, se celebraren a la seu de l'IEC.

5. Sortides d'estudi

El 22 d'octubre de 2005 es féu una sortida d'estudi al **Lluçanès**, en el marc del cicle *Les altres comarques*, coordinada i organitzada pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida, i guiada per **Jordi Cortès**, coautor del llibre *La comarca del Lluçanès*. Al matí, els assistents reteren visita al poble i Ajuntament de Sant Feliu Sasserra i ascendiren al castell de Lluçà, des d'on gaudiren d'un ampli panorama del Lluçanès. Tot seguit, hom visità el monestir de Lluçà i féu cap un altre mirador excepcional, els Munts, sobre l'Hostal del Vilar. Després de dinar a Sant Boi de Lluçanès i de fer un ràpid recorregut per aquesta vila, els presents celebraren una taula rodona a Olost, en la qual intervingueren **Montserrat Barniol**, Alcaldessa d'Alpens i

membre del *Consorti de Municipis del Lluçanès*, **Ramon Solé**, membre de la plataforma *El Lluçanès és comarca*, i **Lluís Vila**, autor del llibre *El Lluçanès*, que presentaren i debateren amb els assistents les seves reivindicacions quant a ordenament territorial de la comarca.

El 22 d'abril de 2006 es féu una sortida d'estudi a **Mont-roig del Camp. El Paisatge de Joan Miró**, organitzada i coordinada pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida, i **Joan-Manuel Garcia Ferrer**. Acompanyats de **Martí Rom**, president del Centre Miró, hom visità al matí dues barraques de pedra seca i pujà al santuari de la Mare de Déu de la Roca; a la tarda, els assistents feren cap al mas d'en Romeu, indret de la geografia mironiana, i al Centre Miró, que acull reproduccions de les obres que Miró pintà durant les seves estades a Mont-roig del Camp.

El 9 i 10 de juny de 2006 es féu una sortida d'estudi a la **Vall d'Ora i Serra de Busa**, coordinada i dirigida pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida. L'excursió consistí en un recorregut des de la parròquia de la Selva, on es féu nit, fins al Pla de Busa i el Capolatell. Després de dinar a la masia del Rial, hom resseguí els cingles meridionals de l'altiplà i baixà a la vall d'Ora per Sant Pere de Graudescales.

L'assistència d'estudiants en aquestes tres sortides d'estudi ha estat reconeguda amb dos crèdits de lliure elecció, pel Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

6. Altres actuacions

Durant el curs 2005-06, s'ha continuat desenvolupant el projecte de recerca *Turisme, paisatge i colonialisme*, a càrrec dels professors i socis **Abel Albet**, **Antoni Luna**, **Maria Dolors Garcia Ramon**, **Joan Nogué**, **Lluís Riudor** i **Perla Zusman**, amb la coordinació del professor **Joan Vilà-Valentí**, com a membre de l'IEC. Fruit d'això fou la intervenció de **Maria Dolors Garcia Ramon** com a ponent en el cicle de conferències *Grans viatges per Orient*, organitzat per la Fundació Arqueològica Clos i la Sociedad Geográfica Española.

Maria Dolors Garcia Ramon ostenta la representació institucional com a presidenta de la SCG al Consell Assessor de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya. Així mateix, la presidenta ostentà el càrrec de vocal en el Consell Rector de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

La Setmana Santa d'enguany, es féu un **viatge a Tripolitània (de la mar Mediterrània a les portes del Sàhara)**, que comptà amb la presència de socis i amics de la Societat. Aquest viatge fou organitzat per ARAC (A la recerca d'altres Cultures), *Cultural Travel Association*, sota els auspicis de la SCG, i guiat pel consoci **Pere Andreu**.

Maria Dolors Garcia Ramon, presidenta de la SCG, participà en la

Jornada d'homenatge a Roser Majoral, organitzada per la Facultat de geografia de la Universitat de Barcelona el mes de maig.

La SCG donà suport a l'Obrador Internacional sobre **Cultures i Civilitzacions per al Desenvolupament Humà**, que tingué lloc a Roma, el desembre de 2005, organitzat per la Unió Geogràfica Internacional, a la plataforma **Salvem Can Ricart**, que lluita per la preservació d'aquest complex industrial del Poblenou, al manifest **Por una nueva cultura del territorio**, que denuncia els desgavells urbanístics i territorials comesos a Espanya els darrers anys, i a l'**International Meeting of Fire Effects on Soil Properties**, que se celebrarà l'any vinent.

7. Publicacions

Aquest curs 2005-06 s'ha editat el volum 59 de *Treballs de la SCG*, corresponent a 2005, i s'ha reeditat el llibre *El problema comarcal de Catalunya*, que aplega les conferències pronunciades a la Casa del Vallès el 1931 per diversos especialistes a l'entorn de la qüestió. L'actual edició compta amb un breu pròleg de la Junta de Govern i un ampli estudi sobre la vàlua geogràfica de l'obra degut al professor **Jesús Burgueño**. Aquestes publicacions han comptat amb el suport econòmic de l'IEC i de la Diputació de Barcelona.

8. Premis de la Societat

El 5 d'octubre de 2005 fou lliurat el **II Premi Joan Palau Vera per a treballs de recerca d'estudiants de batxillerat** a **Eduard Gutiérrez Bonilla**, de l'IES Martí Pol de Roda de Ter, pel treball *Coves del Collsacabra*. El jurat era format per Mireia Baylina, Antonio Buj i Joan Closas.

L'abril de 2006, fou lliurat el **XI Premi Lluís Casassas i Simó** a **Albert Llausàs i Pascual**, pel treball *Caracterització i anàlisi dels canvis paisatgístics de les closes de la Plana de l'Alt Empordà a una escala de detall per al període 1957-2001*. El jurat era format per Jesús Burgueño Rivero, Juan Manuel Garcia Ferrer i Montserrat Guerrero Lladós.

9. El web de la Societat: l'obrador obert (<http://scg.iec.cat>)

L'*obrador obert* ha continuat informant dels actes celebrats a la Societat, a través d'anuncis i ressenyes, i d'activitats i publicacions d'altres institucions que han estat d'interès geogràfic, com ara conferències, congressos, col·loquis, premis, llibres i revistes. Amb tot plegat, l'*obrador obert* ha ampliat les seves pàgines, ha diversificat l'autoria de ressenyes d'actes i ha

atès 182 ressenyes de llibres escrits per membres de la SCG. Aquest curs s'hi han incorporat les memòries d'activitats dels darrers cursos i s'ha ampliat encara més l'apartat de semblances, amb les pàgines dedicades als membres fundadors de la SCG. Finalment s'hi han penjat els tríptics divulgatius de la Societat en diversos idiomes (anglès, aranès, basc, castellà, català, francès i gallec)

Les activitats científiques organitzades per la Societat Catalana de Geografia i ressenyades fins aquí han estat possibles gràcies a les subvencions econòmiques de la Diputació de Barcelona i l'IEC.

Obituari

El 7 de novembre de 2005 morí la doctora **Roser Majoral i Moliné**. La SCG, que s'honorava a comptar-la entre els seus membres, va gaudir sempre de l'atenció de la professora Majoral, a la tribuna de l'IEC i com a vicepresidenta de la nostra institució, càrrec en l'exercici del qual sempre esmerçà una generosa dedicació.

Notes diverses

La nostra consòcia, **Anna Cabré i Pla** ha estat distingida amb la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, en reconeixement a una generosa i profitosa dedicació a la recerca demogràfica.

El 28 de febrer de 2006 l'Institut d'Estudis Catalans va nomenar noves membres numeràries, adscrites a la Secció de Filosofia i Ciències Socials, **Maria Dolors Garcia Ramon** i **Àngels Pascual de Sans**.

El nostre consoci **Joaquim Cabeza i Valls** ha estat guardonat amb la medalla de la Unió Excursionista de Catalunya per la seva abnegada dedicació a l'excursionisme durant més de cinquanta anys en aquesta entitat.

Les secretàries administratives de la SCG són actualment **Teresa Balagué** i **Marta Cervera**, la darrera de les quals substitueix Roser Rodríguez, que va causar baixa a la plantilla laboral de l'IEC.

Moviment de socis

Durant el curs 2005-06, hi ha hagut 13 altes i 13 baixes. Ara, el nombre de membres de la SCG és de 418, dels quals 15 són honoraris i 403 són numeraris (EB).